

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 711

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 7 august 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 427 din 23 iunie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 426 lit. a) din Codul de procedură penală	2-3
Decizia nr. 588 din 14 iulie 2020 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar.....	4-8
★	
Opinie separată	9-11
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
628. — Hotărâre privind modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 807/2014 pentru instituirea unor scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie....	12-15
ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI	
7. — Regulament pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 4/2005 privind regimul valutar	16

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 588

din 14 iulie 2020

asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea
Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Marieta Safta	— prim-magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate referitoare la Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar, formulată de un număr de 63 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal.

2. Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, al art. 11 alin. (1) lit. A.a) și al art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 2.966 din 9 iunie 2020 și constituie obiectul Dosarului nr. 697A/2020.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate este expusă mai întâi situația de fapt, respectiv parcursul legislativ al legii criticate, iar în continuare sunt formulate critici de neconstituționalitate, expuse în sinteză în cele ce urmează.

(1) Susținerea privind nerespectarea art. 76 alin. (1) raportat la art. 1 alin. (5) din Constituție, cu referire la procedura de adoptare a legilor organice

4. Se arată că, deși modifică procedura de stabilire a salariului minim garantat, procedura regăsită într-o lege organică, și anume Codul muncii, legea criticată a fost adoptată ca lege cu caracter ordinar, cu încălcarea dispozițiilor regulamentare și constituționale. Astfel, în opinia autorilor sesizării, includerea în procedura de stabilire a cuantumului salariului de bază minim pe economie a unui element nou, cu caracter fundamental, modifică în mod esențial art. 164 alin. (1) din Codul muncii, ceea ce atrage stabilirea ca fiind lege organică a actului normativ criticat. Din această perspectivă, parcurgerea procesului legislativ și adoptarea legii prin procedura reglementată de art. 76 alin. (2) din Constituție constituie, în opinia autorilor sesizării, o încălcare a art. 1 alin. (5) din Constituție. Se menționează că „acest fapt a fost subliniat prin cererea de reexaminare a Președintelui României”, apreciindu-se că obligația Parlamentului era aceea de a examina critica formulată prin cererea de reexaminare și de a proceda în consecință. Odată cu stabilirea caracterului organic al legii, Parlamentul avea obligația de a proceda la adoptarea acesteia cu respectarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) din Constituție. În temeiul argumentelor arătate, se solicită Curții Constituționale să constate că legea este neconstituțională în integralitatea sa, deoarece încalcă dispozițiile art. 76 alin. (1) raportat la dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituția României.

(2) Susținerea privind nerespectarea art. 61 alin. (2) coroborat cu art. 1 alin. (5) din Constituție, cu referire la principiul bicameralismului și principiul legalității

5. Se face referire, mai întâi, la jurisprudența Curții Constituționale prin care s-a statuat asupra principiului bicameralismului. Se arată că în cazul legii criticate analiza comparativă evidențiază diferențe semnificative între forma adoptată de Senat și cea adoptată de Camera Deputaților. În Camera decizională s-a procedat la adoptarea a 5 amendamente care nu au fost supuse dezbaterii primei Camere sesizate, Senatul României. Este vorba despre amendamentele care modifică titlul Ordonanței de urgență, art. 1, art. 2 (devenit art. 11), art. 3 și anexa. Toate aceste texte normative adoptate anterior de către Senat au fost modificate substanțial de către Camera Deputaților. De asemenea, textele astfel modificate în Camera Deputaților au un conținut care nu respectă nici intenția manifestată de către inițiatori, intenție regăsită în forma inițiativei legislative, precum și în expunerea de motive.

6. Astfel, s-au modificat titlul Ordonanței de urgență, art. 1, art. 2 (devenit art. 11), art. 3 și anexa prin introducerea noțiunii de „coș lunar de consum pentru un trai decent”, noțiune complet diferită, din punctul de vedere al conținutului, de noțiunea folosită de către inițiatori și cea regăsită în forma adoptată în vot de către Senat. Altfel spus, s-a modificat substanțial în Camera Deputaților întreg conținutul legii, fără a fi discutat și supus adoptării în Camera de reflecție, în Senat. Raportul final adoptat de către Comisia raportoare este relevant în ceea ce privește modificarea substanțială a conținutului legii sesizate prin amendamentele adoptate în Camera decizională, autorii amendamentelor care vizau fiecare dintre articolele Legii sesizate arătând că sunt noțiuni diferite, având baze social-economice diferite. „Noțiunea de coș lunar de consum pentru un trai decent (cea introdusă prin amendamentele criticate) este diferită de cea de coș minim de consum. Coșul minim de consum include acoperirea acelor nevoi care sunt necesare subzistenței, în timp ce coșul minim de consum pentru un trai decent include pe lângă un set de cheltuieli periodice necesare pentru îndeplinirea unor nevoi de bază necesare supraviețuirii și o serie cuprinzătoare de nevoi curente cum ar fi îmbrăcăminte, igiena personală, educația, îngrijirea sănătății, transportul, comunicațiile, recreerea, precum și eventuale cheltuieli neprevăzute (evenimente familiale, probleme de sănătate etc.)”. În ceea ce privește anexa, aceasta a fost complet modificată în forma adoptată la Camera Deputaților, inclusiv Nota de final, atât în ceea ce privește conținutul, cât și structura sa, aspecte care rezultă din simpla comparare a celor două anexe.

7. Pe de altă parte, în ceea ce privește art. 11 (adoptat drept art. 2 la Senat), s-a modificat substanțial conținutul ca urmare a adoptării unui amendament inițiat, discutat, supus aprobării, apoi adoptat prin vot doar în Plenul Camerei Deputaților. Astfel, dacă în forma adoptată de către Senat (care corespundea și intenției exprimate de către inițiatori) valoarea coșului minim era aprobată de către Guvern, prin hotărâre, în forma adoptată în Camera Deputaților valoarea se aproba de către Institutul Național de Statistică (INS) prin ordin al președintelui acestei

instituții. Modificarea este substanțială, este o soluție legislativă care nu a fost urmărită de către inițiatori, nu a fost propusă ca soluție în inițiativa legislativă, nu a fost discutată în Camera de reflecție și nu a fost supusă dezbaterii și votului în organismele acestei Camere de reflecție și în plen. După discutarea și adoptarea acestor modificări în Camera Deputaților, procedura obligatorie era aceea de a fi sesizat Senatul pentru a le lua în discuție, deoarece modificările aduse normei sunt substanțiale, modificând inclusiv organizarea și funcționarea unor instituții ale statului prin crearea unor noi competențe și obligații pentru INS și, în mod special, pentru președintele acestei autorități.

8. Față de cele arătate, se solicită Curții să constate că Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar este neconstituțională, deoarece încalcă principiul bicameralismului.

(3) Susținerile privind nerespectarea prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, cu referire la principiul legalității

9. Se arată că prin legea criticată întreaga Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 217/2000 a fost modificată, iar modificarea a fost substanțială. Deși soluția legislativă impusă era aceea de abrogare a ordonanței, urmată de eventuala adoptare a unei noi legi, totuși nu s-a procedat în acest mod, în pofida dispozițiilor exprese ale art. 61 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, potrivit căreia „modificarea sau completarea unui act normativ este admisă numai dacă nu se afectează concepția generală ori caracterul unitar al acelui act sau dacă nu privește întreaga ori cea mai mare parte a reglementării în cauză; în caz contrar actul se înlocuiește cu o nouă reglementare, urmând să fie în întregime abrogat”.

(4) Susținerile privind nerespectarea prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, cu referire la principiul legalității

10. Se arată că, potrivit art. 1 pct. 4 din lege, coșul minim pentru un trai decent „constituie elementul principal de fundamentare a salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată și a politicii salariale”. Totodată, art. 164 alin. (1) teza I din Codul muncii reglementează salariul de bază minim brut pe țară, stabilește procedura de adoptare a acestuia în urma negocierilor dintre Guvern, sindicate și patronate, fără a specifica despre existența unui element fundamental, iar Codul muncii constituie cadrul normativ general al raporturilor de muncă. Se afirmă că „în mod evident, textele normative nu sunt corelate”. De asemenea, potrivit art. 1 pct. 3 din lege, „Art. 1 indice 1 — Valoarea coșului minim pentru un trai decent se stabilește anual de către INS și se aprobă prin ordin al președintelui acestuia”, însă Legea organizării și funcționării statisticii oficiale în România nr. 226/2009 nu a fost modificată în ceea ce privește competențele INS și ale președintelui său, nu a fost modificată în ceea ce privește cuprinderea modificării impuse de legea criticată în Programul național de statistică, aprobat de către Consiliul național de statistică. Ca urmare, se apreciază că legea criticată încalcă principiul securității juridice, introduce reglementări de rang infraconstituțional care, raportându-ne la existența în materia reglementată a mai multor acte normative cu obiect similar de reglementare, acte normative necorelate, face impredictibilă viitoarea lor aplicare și imposibilă conformarea voluntară a subiecților de drept.

11. În concluzie, se solicită Curții să constate că legea este neconstituțională în ansamblul său, deoarece încalcă dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală.

(5) Susținerile privind nerespectarea art. 1 alin. (4) coroborat cu art. 108 alin. (1) și alin. (2) din Constituție, în sensul încălcării principiului statului de drept și a competenței de legiferare a Guvernului

12. Cu referire la cererea Președintelui României de reexaminare, potrivit căreia „deoarece coșul minim de consum pentru un trai decent va constitui unul dintre elementele de fundamentare a salariului de bază minim brut pe țară, considerăm că Parlamentului îi revine sarcina de a analiza și în ce măsură structura, componentele și valoarea acestui coș trebuie să fie stabilite prin lege”, se solicită Curții să constate că norma generală în vigoare instituie în sarcina Guvernului României competența de a stabili cuantumul salariului de bază minim pe economie. Conform dispozițiilor art. 164 alin. (1) teza 1 din Codul muncii „salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, corespunzător programului normal de muncă, se stabilește prin hotărâre a Guvernului, după consultarea sindicatelor și a patronatelor”. Fixarea prin lege a valorii coșului minim de consum și stabilirea acestei valori ca element principal de determinare a valorii salariului de bază minim brut pe țară lipsește de conținut juridic competența Guvernului de a angaja consultări cu sindicatele și patronatele pentru a negocia cuantumul salariului minim brut, acesta fiind preordonat prin dispoziția legală referitoare la valoarea coșului minim de consum. În consecință, stabilirea prin lege a valorii coșului minim de consum determină și valoarea salariului de bază minim pe economie, consacrarea legislativă a acestuia prin hotărâre a Guvernului devenind o formalitate legislativă, ea replicând în proporție covârșitoare valoarea coșului minim de consum stabilită prin legea supusă criticii de neconstituționalitate.

13. Ca urmare, în opinia autorilor sesizării, legea nu respectă dispozițiile art. 108 alin. (1) și alin. (2) prin raportare la dispozițiile art. 1 alin. (4) din Constituție, viciu care atrage neconstituționalitatea acesteia în ansamblul său.

(6) Nerespectarea dispozițiilor art. 61 alin. (1) coroborat cu art. 1 alin. (4) din Constituție, în sensul încălcării competenței Parlamentului de unică autoritate legiuitoare și a principiului statului de drept

14. Se arată că Președintele României, prin cererea de reexaminare, evidențiază imposibilitatea constituțională ca legea criticată să fie modificată sau completată ulterior prin hotărâre a Guvernului, astfel cum dispunea art. 1 pct. 3 din lege cu referire la art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 217/2000. În contextul solicitării Președintelui României, Parlamentul a procedat la reexaminarea conținutului textului adoptat și transmis inițial pentru promulgare, însă fără a înlătura viciul de constituționalitate, dimpotrivă accentuând acest viciu prin transferarea competenței de legiferare la nivel de act juridic emanant administrativ, respectiv prin ordin emis de către președintele INS. Prin decizii succesive, asemenea derobare de competență a fost considerată inacceptabilă de Curtea Constituțională și contrară principiului statului de drept și competenței de unică autoritate legiuitoare a Parlamentului.

15. În concluzie, se solicită Curții să constate că legea este neconstituțională în ansamblul său, deoarece încalcă dispozițiile art. 61 alin. (1) coroborat cu art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală.

16. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) și ale art. 17 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului pentru a comunica punctul lor de vedere.

17. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis punctul său de vedere cu Adresa nr. 2/4.192 din 24 iunie 2020, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3.388 din 24 iunie 2020, prin care apreciază că sesizarea este neîntemeiată.

18. Astfel, cât privește critica vizând nerespectarea procedurii de adoptare a legilor organice, cu consecința încălcării art. 76 alin. (1) raportat la art. 1 alin. (5) din Constituția României, arată că nu poate fi reținută. Din interpretarea sistematică a prevederilor contestate rezultă că acestea nu modifică în niciun fel dispozițiile Codului muncii, nefiind, în consecință, vorba

despre o intervenție legislativă asupra acestui Cod. Cu referire la încadrarea legilor într-o categorie sau alta, se citează jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 24 din 16 ianuarie 2019), precizându-se că nici art. 164 alin. (1) din Codul muncii, presupus a fi modificat, după cum nici prevederile art. 73 alin. (3) din Constituție, care enumeră domeniile rezervate legilor organice, nu impun ca reglementarea oricăror aspecte ce țin de stabilirea salariului minim brut pe țară garantat în plată să se facă prin lege organică. Dacă s-ar accepta susținerile autorilor sesizării, s-ar extinde domeniile rezervate legilor organice, cu încălcarea normelor exprese ale Constituției. În plus, textul la care se face referire a fost prevăzut în conținutul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 încă de la adoptarea acesteia, intervenția legislativă operată asupra normei în discuție nefiind de natură să afecteze esența normei juridice. În același sens se invocă avizul Consiliului Legislativ prin care reglementarea a fost calificată de domeniul legii organice.

19. Referitor la pretinsa încălcare a principiului bicameralismului, consacrat de art. 61 alin. (1) din Constituție, se apreciază că nu poate fi reținută, legea criticată respectând criteriile fixate sub acest aspect de Curtea Constituțională în jurisprudența sa. Amendamentele adoptate de Camera Deputaților și contestate de autorii sesizării constituie exclusiv rezultatul admiterii, în parte, a cererii de reexaminare. Din perspectiva solicitării Președintelui României, Parlamentul poate adopta orice soluție consideră necesară. Fiecare dintre cele două Camere ale Parlamentului s-a exprimat cu privire la același proiect de lege, potrivit competențelor și cu respectarea regulamentelor parlamentare. Se conchide că argumentația autorilor se întemeiază pe o eroare intervenită în procesul de documentare, astfel că nu poate fi reținută.

20. Potrivit aceluiași punct de vedere, este neîntemeiată critica prin raportare la prevederile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție care consacră principiul legalității. Cu trimitere la jurisprudența Curții Constituționale în materie, se apreciază că limbajul juridic folosit de legiutor este clar, predictibil și neechivoc, din conținutul acestuia lipsind pasajele obscure sau soluțiile contradictorii, fiind respectate prevederile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Se arată că, din analiza coroborată a tuturor susținerilor autorilor sesizării, rezultă că acestea sunt în profund dezacord atât cu rolul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării, cât și cu procedurile parlamentare aplicabile adoptării legilor.

21. Tot astfel, nu poate fi reținută nici pretinsa încălcare a principiului securității juridice, cu trimitere la art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, criticile formulate din această perspectivă „neintrând în sfera de competență a Curții Constituționale, ci în competența exclusivă a Parlamentului de a interveni pe calea unor modificări, completări sau abrogări, pentru a asigura ordinea juridică necesară”. Se mai observă că sunt citate decizii ale Curții Constituționale, fără a se argumenta cum anume ar fi încălcate acestea de legea ce face obiectul sesizării. Cu privire la pretinsa lipsă de corelare dintre normele criticate și cele ale Codului muncii, se arată că „rațiunea procedeelor sistematice de interpretare se întemeiază pe natura sistemică a ansamblului normelor de drept, în care normele se află într-o structură funcțională, caracteristică elementelor unei structuri: fiecare normă se completează prin celelalte și își dezvăluie întreg sensul în cadrul sistemului de norme care este dreptul. În acest context, normele reglementate prin legea în discuție (...) nu pot fi privite în mod individual, izolat, ci se vor interpreta în mod sistemic, prin coroborare cu alte prevederi normative care țin de aceeași instituție juridică sau de aceeași ramură de drept, în speță cu prevederile Codului muncii, act ce configurează cadrul normativ general al raporturilor de muncă”.

22. Referitor la critica vizând nerespectarea art. 1 alin. (4) coroborat cu art. 108 alin. (1) și alin. (2) din Constituție, în sensul încălcării principiului statului de drept și a competenței de legiferare a Guvernului, se arată că este, de asemenea, neîntemeiată, invocându-se plenitudinea de legiferare a Parlamentului. Se apreciază că susținerile autorilor sesizării sunt lipsite de temei real. Invocându-se din nou interpretarea sistematică a normelor juridice se precizează că „în contextul normelor edictate, intenția legiutorului a fost (...) de a oferi un indicator real și obiectiv în vederea fundamentării salariului minim brut pe țară garantat în plată, care să asigure menținerea unui nivel de trai decent, raportat la evoluția realităților economice”.

23. Cât privește critica vizând nerespectarea dispozițiilor art. 61 alin. (1) coroborat cu art. 1 alin. (4) din Constituție, în sensul încălcării competenței Parlamentului de unică autoritate legiuitoare și a principiului statului de drept, se apreciază că aspectele invocate privesc mai degrabă o chestiune de oportunitate față de care Parlamentul, în calitatea sa de unică autoritate legiuitoare, are deplină competență. Cu referire la jurisprudența Curții Constituționale în materie (Decizia nr. 30 din 27 ianuarie 2016, Decizia nr. 52 din 1 februarie 2018, Decizia nr. 32 din 23 ianuarie 2018, paragraful 50), se opinează că, prin dispozițiile contestate, legiutorul nu vizează transferarea competențelor de legiferare la nivel de act juridic administrativ, ci urmărește, în deplină concordanță cu prerogativele sale constituționale, configurarea unui mecanism transparent pentru fundamentarea politicilor la nivel socioeconomic, în scopul adaptării cadrului legislativ la realitățile economice și sociale în schimbare, creând, totodată, premisele unui dialog „bazat pe evidențe între partenerii sociali”.

24. Pentru toate aceste considerente, se apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată.

25. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctul lor de vedere.

26. Cu Adresa înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3.840 din 8 iulie 2020, Confederația Națională Sindicală „Cartel ALFA” a transmis un **Memoriu amicus curiae**, prin care solicită Curții Constituționale să respingă sesizarea de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

27. Curtea Constituțională este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

28. **În ceea ce privește admisibilitatea sesizării**, Curtea constată că autorii sesizării sunt 63 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, titulari ai dreptului de sesizare a Curții Constituționale, în conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituție fiind un număr de cel puțin 50 de deputați. Obiectul sesizării îl constituie o lege adoptată de Parlament, dar nepromulgată, încadrându-se deci în dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituție.

29. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de

Parlament, iar potrivit art. 77 alin. (3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare.

30. Potrivit fișei legislative, propunerea legislativă a fost înregistrată la Senat la data de 14 noiembrie 2017, fiind respinsă la data de 23 aprilie 2018, după care a fost transmisă Camerei Deputaților, care a adoptat-o, în calitate de Cameră decizională, la data de 15 octombrie 2019. La data de 21 octombrie 2019, a fost depusă la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, în vederea exercitării dreptului de sesizare asupra constituționalității legii, la data de 26 octombrie 2019 a fost trimisă la Președintele României pentru promulgare, iar la data de 14 noiembrie 2019 a fost înregistrată la Senat cererea de reexaminare formulată de Președintele României.

31. La data de 3 februarie 2020, Senatul a adoptat legea, ca urmare a cererii de reexaminare, fiind trimisă spre dezbateri Camerei Deputaților, care a adoptat-o, ca urmare a cererii de reexaminare, la data de 3 iunie 2020. La aceeași dată a fost depusă la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, în vederea exercitării dreptului de sesizare asupra constituționalității legii, iar la data de 9 iunie 2020 a fost trimisă Președintelui României pentru promulgare. La aceeași dată, 9 iunie 2020, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sesizarea de neconstituționalitate având acest obiect. Astfel, de principiu, obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în termen (a se vedea Decizia nr. 67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 13 martie 2018, paragraful 70 ipoteza a doua), însă se impun anumite precizări în privința obiectului controlului de constituționalitate prin prisma termenelor în care diversele dispoziții ale legii pot fi contestate, în condițiile în care în procesul său de adoptare s-a interpus o cerere de reexaminare formulată de Președintele României (în acest sens, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 372 din 17 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 542 din 24 iunie 2020).

32. Curtea constată astfel că, potrivit jurisprudenței sale, cererea de reexaminare formulată conform art. 77 alin. (2) din Constituție are drept efect redeschiderea procedurii legislative, însă numai în limitele cererii de reexaminare (Decizia nr. 63 din 13 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 201 din 6 martie 2018, paragraful 47). Parlamentul trebuie să reexamineze toate textele de lege la care face referire cererea Președintelui României, precum și pe cele care au legătură cu acestea, asigurându-se succesiunea logică a ideilor și coerența reglementării. În acest context se impune modificarea chiar și a unor dispoziții ale legii care nu au fost în mod expres cuprinse în cererea de reexaminare, dar care sunt în mod indisolubil legate de acestea (Decizia nr. 63 din 13 februarie 2018, paragraful 46). Prin urmare, și în privința legii adoptate ca urmare a admiterii cererii de reexaminare, în măsura în care un text legal nu a format obiectul reexaminării, el nu poate forma obiectul controlului de constituționalitate a legii reexaminată. De asemenea, întrucât cererea de reexaminare nu este obligatorie pentru Parlament, spre deosebire de decizia de neconstituționalitate, în cazul în care Parlamentul o respinge sau o admite în parte, nu pot forma obiect al controlului de constituționalitate dispozițiile legale nereexaminată, și anume cele care nu au suferit niciun eveniment legislativ în procedura de reexaminare. Practic, neformulându-se nicio obiecție de constituționalitate în perioada anterioară, subiectele de drept titulare ale dreptului de a sesiza Curtea Constituțională potrivit art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție nu pot pune în discuție constituționalitatea legii pentru aceste motive în perioada consecutivă adoptării legii ca urmare a cererii de reexaminare formulate. Ele pot contesta doar constituționalitatea diferenței specifice dintre redactarea inițială a legii și a cea ulterioară cererii de reexaminare.

33. Prin urmare, indiferent că o cerere de reexaminare a fost admisă/admisă în parte/respinsă, pot forma obiectul controlului de constituționalitate *a priori* numai dispozițiile legale supuse unor intervenții legislative în procedura de reexaminare, precum și în procedura de adoptare a legii în urma cererii de reexaminare. În măsura în care titularii dreptului de sesizare a Curții Constituționale prevăzuți la art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție formulează o obiecție de neconstituționalitate fără a contesta diferența specifică dintre varianta redacțională a legii reexaminată și cea inițială a legii, Curtea urmează să constate inadmisibilitatea acesteia [Decizia nr. 334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 455 din 31 mai 2018, paragraful 32. Decizia nr. 386 din 5 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 613 din 17 iulie 2018, paragrafele 46 și 47, precum și Decizia nr. 389 din 6 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 532 din 27 iunie 2018].

34. În ceea ce privește prezenta cauză, Curtea constată că, prin cererea înregistrată la Senat la data de 14 noiembrie 2019, Președintele României a solicitat reexaminarea legii menționate, arătând, în esență, următoarele: dacă legiuitorul a prevăzut prin lege valoarea coșului minim de consum pentru un trai decent, modificarea acestui quantum nu se poate realiza altfel decât printr-un act cu aceeași forță juridică, respectiv tot prin lege, și nu prin hotărâre a Guvernului, așa cum prevede legea; întrucât coșul minim de consum pentru un trai decent va constitui unul dintre elementele de fundamentare a salariului de bază minim brut pe țară, Parlamentului îi revine sarcina de a analiza și în ce măsură structura, componentele și valoarea acestui coș trebuie să fie stabilite prin lege; Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar schimbă concepția generală a actului normativ supus modificării și completării și vizează întreaga reglementare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000, care de altfel conține două articole și o anexă, astfel încât se impunea ca, în acord cu dispozițiile art. 61 din Legea nr. 24/2000, să fie adoptată o nouă reglementare, cu consecința abrogării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000.

35. Senatul, în calitate de primă Cameră sesizată, a respins cererea de reexaminare și a adoptat în ședința din 3 februarie 2020 Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar în forma trimisă inițial la promulgare. În Camera Deputaților, Comisia pentru muncă și protecție socială a supus Plenului Camerei Deputaților Raportul asupra cererii de reexaminare formulată de Președintele României, prin care s-a propus adoptarea legii cu amendamente. La data de 3 iunie 2020, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a adoptat Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar, cu amendamente.

36. Comparând forma legii adoptate de Parlament, care constituie obiectul sesizării de neconstituționalitate, cu cea pe care a avut-o legea înainte de reexaminare, Curtea constată o diferență specifică în cuprinsul art. 11 propus a fi introdus după art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 217/2000, în sensul că aprobarea valorii coșului minim de consum pentru un trai decent se face prin ordin al președintelui INS, iar nu prin hotărâre a Guvernului. De asemenea, potrivit stenogramei din ședința Plenului Camerei Deputaților în care a fost adoptată legea după reexaminare, în luările de cuvânt s-a menționat că s-a considerat „de bun augur solicitarea Președintelui de a scoate valorile nominale pe fiecare categorie de produs în parte” și s-au păstrat „în tabelul din anexă, care va fi, până la urmă, baza analizei făcute de cei de la Institutul Național de Statistică, cantitățile necesare pentru stabilirea acestui coș minim decent”.

S-a precizat faptul că s-a eliminat din lege hotărârea Guvernului, „lăsând doar un ordin al președintelui INS, care să instituie acest indicator, care nu este obligatoriu pentru Guvern, dar este un indicator de referință în momentul în care orice parte implicată în dialogul social poate să facă cereri în favoarea sau în defavoarea unor modificări la coșul minim și, totodată, la salariul minim”. Rezultă, așadar, că au fost operate modificări și în anexa la lege, în sensul „de a scoate valorile nominale pe fiecare categorie de produs în parte”. Examinând cele două anexe (la lege înainte și, respectiv, după reexaminare), se observă că este vorba despre rubrica „cost lunar”, sens în care a fost critica referitoare la stabilirea prin lege a valorii coșului minim de consum lunar pentru un trai decent, formulată de Președintele României prin cererea de reexaminare.

37. Aplicând jurisprudența Curții Constituționale mai sus citată, **Curtea reține că instanța constituțională a fost legal investită, respectiv în termenul prevăzut de lege, numai cu privire la diferența specifică dintre varianta redacțională a legii reexaminată și cea inițială a legii criticate, respectiv numai cu privire la art. 1 pct. 3 din Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar, prin care se introduce art. 11 după art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 217/2000. Cât privește eliminarea valorilor nominale din anexa la lege, aceasta este subsumată modificării textului legal menționat și abordată în corelare cu acesta, așa cum rezultă și din dezbaterile parlamentare cu prilejul adoptării legii.**

38. Ca urmare, în acord cu jurisprudența Curții Constituționale în materie, numai prevederile legale menționate pot fi examinate în această etapă, în privința celorlalte texte ale legii, care nu au suferit nicio modificare în cadrul procedurii de reexaminare la cererea Președintelui României, obiecția de neconstituționalitate fiind inadmisibilă. Este vorba — în privința soluției de inadmisibilitate a sesizării — despre art. 1 pct. 1, 2, 4 și 5 și art. 11 din Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar. De asemenea, viciile de neconstituționalitate referitoare la procedura de adoptare și aspecte de tehnică legislativă (pretinsa încălcare a principiului bicameralismului și a majorității cerute pentru adoptarea legilor organice, respectiv încălcarea normelor de tehnică legislativă

care admit modificarea sau completarea actului normativ dacă nu afectează concepția generală sau caracterul unitar al celui act — pct. 11 1, 2 și 3 din sesizare) și care vizează legea anterior cererii de reexaminare nu mai pot forma obiectul controlului Curții în această etapă.

39. Cât privește **art. 1 pct. 3 din lege**, acesta are următorul cuprins: „3. După articolul 1 se introduce un nou articol, articolul 11, cu următorul cuprins: «Art. 11. — Valoarea coșului minim de consum pentru un trai decent se stabilește anual de către Institutul Național de Statistică și se aprobă prin ordin al președintelui acestuia.»”

40. Dispozițiile constituționale pretins încălcate sunt cuprinse în art. 1 alin. (3), (4) și (5) cu referire la principiul statului de drept și principiul securității juridice și în art. 61 alin. (1) referitor la rolul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării. Se invocă, în esență, o necorelare legislativă, respectiv cu Legea organizării și funcționării statisticii oficiale în România nr. 226/2009, faptul că legea „introduce reglementări de rang infraconstituțional care, raportându-se la existența în materia reglementată a mai multor acte normative cu obiect similar de reglementare, acte normative necorelate, face imprevizibilă viitoarea lor aplicare și imposibilă conformarea voluntară a subiecților de drept”, precum și faptul că se transferă competența de legiferare la nivel de act juridic emanamente administrativ, respectiv prin ordin emis de către președintele INS.

41. Curtea constată că nu poate fi reținută niciuna dintre aceste critici. Astfel, preținsele aspecte de necorelare legislativă nu au relevanță constituțională în raport cu art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală, respectiv nu conduc la o lipsă de claritate/precizie/calitate a legii, corelarea putându-se realiza cu ușurință pe calea interpretării coroborate a actelor normative invocate. Cât privește preținsele atribuții de legiferare ale INS/președintelui său, acestea nu intră în discuție, întrucât textul criticat nu conferă asemenea prerogative, ci numai competența de a stabili valoarea coșului minim de consum pentru un trai decent, a cărui structură și modalitate de calcul sunt fixate de legiuitor prin legea criticată. În contextul normelor edictate, intenția legiuitorului a fost de a oferi un indicator real și obiectiv în vederea fundamentării salariului minim brut pe țară garantat în plată, care să asigure menținerea unui nivel de trai decent, raportat la evoluția realităților economice.

42. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate a art. 1 pct. 1, 2, 4 și 5 și art. 11 din Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar, formulată de 63 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal.

2. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de 63 de deputați aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și constată că dispozițiile art. 1 pct. 3 din Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 14 iulie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Prim-magistrat-asistent,
Marieta Safta

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția pronunțată de Curtea Constituțională formulăm prezenta **opinie separată** pentru următoarele motive:

- Din punct de vedere procedural, obiecția de neconstituționalitate cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar era admisibilă pentru că a fost formulată în interiorul termenului de 10 zile prevăzut de art. 77 alin. (3) din Constituție, adică înainte de promulgarea legii.

- Pe fond, obiecția de neconstituționalitate trebuia admisă întrucât, prin modificarea realizată doar în camera decizională a Parlamentului asupra concepției generale cu privire la actul normativ, a titlului și conținutului său normativ, Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 încalcă atât principiul bicameralismului, prevăzut de art. 61 și art. 75 din Constituție, cât și principiul securității juridice prevăzut de art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

1.1. Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar a fost respinsă de Senat pe 23 aprilie 2018 și a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de cameră decizională, pe 15 octombrie 2019. În cadrul procesului decizional desfășurat exclusiv în cadrul camerei decizionale au fost operate importante și interesante modificări asupra actului normativ astfel completat, schimbându-se conținutul ideatic al înseși noțiunii avute în vedere de legiuitor și ajungându-se până la modificarea titlului ordonanței de urgență în cadrul unui articol din lege. După parcurgerea procedurii parlamentare, în interiorul termenului de promulgare, Președintele României a solicitat reexaminarea legii care poartă asupra Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind *aprobarea coșului minim de consum lunar*, deși în art. I pct. 1 al Legii de aprobare se stabilește că Ordonanța de urgență a Guvernului se va numi „*privind structura coșului minim de consum pentru un trai decent în România*”. Urmare acestei solicitări, pe 3 februarie 2020 Senatul a adoptat legea menținând forma legii dinainte de reexaminare, în vreme ce pe 3 iunie 2020 Camera Deputaților a adoptat legea cu unele amendamente. Pe data de 9 iunie 2020 Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar a fost trimisă din nou la promulgare și în aceeași zi, adică în termen, ea a fost deferită Curții Constituționale la sesizarea unui număr de 63 de deputați.

1.2. În baza Deciziei nr. 63/2018, prin care Curtea Constituțională a adăugat pe cale pretoriană *contra constitutionem* un termen *ipotetic* în care pot fi considerate admisibile obiecțiile de neconstituționalitate, opinia majoritară a considerat că obiect al controlului de constituționalitate în privința unei legi adoptate ca urmare a unei cereri de reexaminare poate fi doar ceea ce ea denumeste abreviat, dar corect „*diferența specifică*”, adică doar acele dispoziții ale legii care au fost efectiv reexamine și, eventual, acelea care au fost modificate prin corelare cu primele. În schimb, nu ar putea fi

controlate în această etapă a procedurii legislative acele prevederi ale legii care „nu au suferit niciun eveniment legislativ în procedura de reexaminare”, ceea ce restrânge și mai mult sfera controlului de constituționalitate căci exclude din sfera prevederilor controlate nu doar acele dispoziții care nu au format obiect al cererii de reexaminare, ci și pe cele care, deși au fost reexamine, nu au suferit nicio modificare în urma reexaminării. Se ajunge astfel la situații în care legile nu mai pot forma obiect al controlului *prealabil* de constituționalitate prin efectul termenului *ipotetic* creat pretorian de Curtea Constituțională și dedus dintr-o eronată analiză a termenului de promulgare a legii.

1.3. Termenele de promulgare a legii stabilite de art. 77 din Constituție (20 sau 10 zile de la primirea legii) vizează raporturile dintre Președintele României și Parlament referitoare la promulgarea legilor și sunt termene incerte, cu efect extinctiv, nesusceptibile de întrerupere ori suspendare. Termenele de promulgare a legii, care vizează raporturile dintre Președintele României și Parlament, nu pot fi transformate pretorian în termene de natură procesuală relevante pentru sesizarea Curții Constituționale și nu pot căpăta natură juridică diferită după cum sunt aplicate, respectiv în raporturile interinstituționale dintre șeful statului și legiuitor să fie termene de promulgare a legii, iar în fața Curții Constituționale să devină termene „*ipotetice*” de decădere (ceea ce ar determina inadmisibilitatea sesizărilor de neconstituționalitate). Pentru argumentarea pe larg a acestei analize facem trimitere la opiniile separate la deciziile Curții Constituționale nr. 67/2018 și nr. 334/2018.

1.4. Articolul 146 lit. a) din Constituție stabilește că jurisdicția constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea lor, indiferent când va avea loc această promulgare. Rațiunea acestei prevederi constituționale nu a fost aceea de a stabili termene procedurale pentru activitatea Curții Constituționale, ci de a preciza competența jurisdicției constituționale *ratione materiae*. „Declanșarea unor proceduri constituționale de verificare a constituționalității legii înainte de promulgare nu poate fi supusă unor termene de decădere alese arbitrar ci, așa cum a statuat Curtea Constituțională anterior, într-o jurisprudență constantă, unica limitare este aceea ca legea să nu fi fost promulgată de Președintele statului la data înregistrării sesizării la instanța de contencios constituțional” (a se vedea pct. 9 din opinia separată la Decizia nr. 67/2018). Pentru argumentarea pe larg a acestei analize facem trimitere la opiniile separate la deciziile Curții Constituționale nr. 67/2018 și nr. 334/2018.

1.5. În plus, termenele de 5, respectiv două zile stabilite la art. 15 din Legea nr. 47/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și preluate în regulamentele de funcționare ale celor două Camere parlamentare nu sunt incluse în termenele constituționale de promulgare a legii, ci constituie termene de protecție pentru titularii dreptului de sesizare a Curții Constituționale, care nu au natură juridică de termen de decădere și nu au vreo altă sancțiune juridică. În mod constant Curtea Constituțională a afirmat că „în exercitarea controlului de constituționalitate esențial este ca legea să nu fi fost promulgată

la data înregistrării la Curtea Constituțională” (a se vedea deciziile nr. 20/2000 și nr. 767/2016) și nu respectarea strictă a termenelor de 5, respectiv 2 zile.

1.6. Prin urmare, nici Constituția, nici legea de organizare și funcționare a Curții Constituționale nu au stabilit alte termene de decădere din dreptul de a sesiza jurisdicția constituțională, decât cel incert evocat prin referirea la promulgarea legii de către Președintele României [din art. 146 lit. a) din legea fundamentală]. Termenul de promulgare a legii nu este susceptibil nici de întrerupere și nici de suspendare, iar **sesizările adresate Curții Constituționale în interiorul acestui termen incert, de promulgare a legii, sunt admisibile. Aceasta era situația și în cauza de față.** În urma reexaminării realizate de Parlament la solicitarea Președintelui României cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar camera primă sesizată a păstrat forma avută de lege înainte de reexaminare, în vreme ce camera decizională a modificat în mod radical concepția generală, titlul și conținutul normativ al legii. Cu privire la toate aceste aspecte, precum și la altele, referitoare la calitatea actului normativ și la competențele decizionale ale autorităților statului, 63 de deputați **au sesizat Curtea Constituțională în termen, adică în interiorul celor 10 zile stabilite de alin. (3) al art. 77 din Constituție** și, în orice caz, înainte de promulgarea legii.

Pe cale de consecință, din punct de vedere procedural, obiecția de neconstituționalitate cu privire la **Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar era admisibilă pentru că a fost formulată în interiorul termenului de 10 zile prevăzut de art. 77 alin. (3) din Constituție, adică înainte de promulgarea legii.**

2.1. Obiectul sesizării de neconstituționalitate în prezenta cauză l-a constituit Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar. În vreme ce ordonanța de urgență a Guvernului se referea la noțiunea de „coș minim de consum lunar”, care a dat și titlul actului normativ, legea deferită controlului de constituționalitate a reușit performanța de a aduce încă o noutate în logistica formală, anume a modificat nu doar conținutul, ci și titlul actului normativ vizat, schimbând astfel în întregime și obiectul său de reglementare. Legiuitorul este liber să modifice și să completeze un act normativ de rang legislativ, însă modificarea operată de legea dedusă controlului de constituționalitate în prezenta speță ridică două probleme extrem de interesante din punct de vedere juridic și în special din perspectivă constituțională:

- (i) în ce măsură prin modificarea unui act normativ preexistent legiuitorul poate, de fapt, să îl abroge și să îl înlocuiască cu unul în întregime nou și diferit, respectiv
- (ii) în ce măsură printr-o lege declarată ca modificatoare legiuitorul poate să schimbe și titlul actului normativ modificat, dar această schimbare să nu fie operată la nivelul titlului acelui act normativ, ci printr-un articol din cuprinsul legii.

2.2. Astfel, suntem în situația în care, deși formal intitulată Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea *coșului minim de consum lunar*, legea dedusă controlului de constituționalitate poartă, în fapt, asupra *structurii coșului minim de consum pentru un trai decent în România*, iar destinatarii normelor juridice vor avea surpriza de a descoperi această schimbare de realitate juridică abia după lectura primului articol al legii. Pe fond, legea dedusă controlului de constituționalitate nu operează o modificare ori completare a ordonanței vizate, ci modifică integral actul normativ, atât titlul, cât și fiecare articol, și adaugă și alte norme care schimbă noțiunile pe care actul normativ se bazează, precum și repartizarea competențelor decizionale ale autorităților publice vizate de respectivul act normativ. Practic, a fost adoptată o lege care nu modifică ori completează ordonanța de urgență, ci, *de facto*, conduce la încetarea existenței sale și intrarea în vigoare a unui alt act normativ, lucru în sine suficient pentru a fi constatată **încălcarea principiului securității juridice**, dedus anterior în mod constant de Curtea Constituțională din art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție și invocat de autorii sesizării de neconstituționalitate.

2.3. Deși nu se bucură de consacrare constituțională expresă, **principiul securității juridice** a fost recunoscut în jurisprudență și doctrină drept un principiu fundamental al statului de drept, calitatea legilor, mai ales prin prisma regulilor de tehnică legislativă, reprezentând un indicator important pentru realizarea acestui deziderat (statul de drept). Cu privire la considerarea legisticii formale ca normă de referință în cadrul controlului de constituționalitate în decursul timpului Curtea Constituțională a arătat că, deși normele referitoare la tehnica legislativă „nu au valoare constituțională. [...] prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară” (deciziile nr. 26/2012, nr. 681/2012, nr. 447/2013, nr. 448/2013 și nr. 283/2014). De aceea, „nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare **principiului securității raporturilor juridice** în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii” (Decizia nr. 26/2012 și Decizia nr. 448/2013).

Or, în prezenta speță, legiuitorul a nesocotit flagrant toate regulile de logistică formală incidente. Conform dispozițiilor art. 8 alin. (4) teza întâi din Legea nr. 24/2000, „textul legislativ trebuie să fie *formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce*”, iar potrivit art. 36 alin. (1) din aceeași lege, „actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să *excludă orice echivoc*, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie”. Nu în ultimul rând, potrivit art. 61 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, „**modificarea sau completarea unui act normativ este admisă numai dacă nu se afectează concepția generală ori caracterul unitar al acelui act sau**

dacă nu privește întreaga ori cea mai mare parte a reglementării în cauză; în caz contrar actul se înlocuiește cu o nouă reglementare, urmând să fie în întregime abrogat”, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, „Prevederile modificate sau care completează actul normativ trebuie să se integreze armonios în actul supus modificării ori completării, asigurându-se unitatea de stil și de terminologie, precum și succesiunea normală a articolelor.” Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind *aprobarea coșului minim de consum lunar* care schimbă titlul și obiectul de reglementare al ordonanței modificate și creează noi reguli juridice referitoare la *structura coșului minim de consum pentru un trai decent în România* nu respectă niciuna din normele juridice sus-menționate și încalcă nu doar Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ci și calitatea legii, previzibilitatea ei, încrederea legitimă pe care trebuie să o aibă cetățenii în autoritatea legiuitoare și, prin urmare, standardul pe care îl reprezintă conceptul statului de drept în baza prevederilor exprese ale Constituției României.

3.1. În plus, toate aceste modificări radicale sunt rezultatul unui proces decizional care s-a desfășurat exclusiv în cadrul camerei decizionale a Parlamentului și nu în cadrul Parlamentului în ansamblul său, ca „unică autoritate legiuitoare a țării” cum prevede expres art. 61 din Constituție. În cazuri similare, atunci când a constatat că doar la nivelul camerei decizionale s-a realizat o schimbare de substanță a concepției generale a legii și au fost aduse modificări radicale în concepția generală, titlul și conținutul actului normativ, Curtea Constituțională a invalidat legile respective pentru încălcarea principiului bicameralismului, dedus din art. 61 și 75 din Constituție și invocat de autorii sesizării de neconstituționalitate.

3.2. În jurisprudența sa Curtea Constituțională a stabilit că principiul bicameralismului presupune întrunirea cumulativă a două criterii și anume: a) existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și b) existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. (a se vedea în acest sens deciziile nr. 710/2009, nr. 413/2010, nr. 1.533/2011) În timp, la aceste două criterii jurisprudența Curții Constituționale a adăugat un al treilea criteriu, prin necesitatea raportării la scopul legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ. (a se vedea în acest sens deciziile nr. 62/2017, nr. 514/2017, nr. 62/2018). Altfel spus, Curtea Constituțională este cea care a stabilit că, în cadrul procesului legislativ caracterizat prin bicameralism, modificările și completările pe care Camera decizională le poate aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie

să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la concepția generală reglementată de prima Cameră în acord cu scopul legii. Altminteri, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (a se vedea în acest sens Decizia nr. 472/2008). Sau, în cuvintele Curții Constituționale, „Camera decizională nu poate, însă, modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator. (a se vedea în acest sens deciziile nr. 624/2016 și nr. 89/2017). „Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului” (a se vedea, în acest sens, deciziile nr. 472/2008 și nr. 6/2017). În prezenta cauză nu legiuitorul, ci exclusiv camera decizională a schimbat titlul actului normativ vizat, conținutul său normativ și concepția generală a actului formal modificat, în fapt abrogat și înlocuit direct cu unul în întregime nou dar care este rezultatul unui proces decizional propriu doar unei camere parlamentare, ceea ce echivalează cu încălcarea flagrantă a bicameralismului consacrat de art. 61 și 75 din Constituția României.

Pe cale de consecință, din punct de vedere material, obiecția de neconstituționalitate trebuia admisă întrucât, prin modificarea realizată doar în camera decizională a Parlamentului asupra concepției generale cu privire la actul normativ, a titlului și conținutului său normativ Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 încalcă atât principiul bicameralismului, prevăzut de art. 61 și art. 75 din Constituție, cât și principiul securității juridice prevăzut de art. 1 alin. (3) și (5).

4. Autorii sesizării au invocat și alte motive de neconstituționalitate, însă apreciem că cele extrinseci deja relevate sunt suficiente pentru constatarea neconstituționalității în ansamblu a Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar.

În concluzie, pentru toate aceste motive, considerăm că obiecția de neconstituționalitate era admisibilă, iar pe fond se impunea a fi admisă, cu consecința constatării neconstituționalității Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 217/2000 privind aprobarea coșului minim de consum lunar.

Judecători,

dr. Livia-Doina Stanciu

prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu